

NAPLŇOVÁNÍ VZDĚLÁVACÍCH POTŘEB VYCHOVATELŮ V SOUČASNÝCH DĚTSKÝCH DOMOVECH

THE ACCOMPLISHMENT OF EDUCATIONAL NEEDS OF EDUCATORS IN CURRENT CHILDREN'S HOMES

Alois Daněk

Katedra speciální pedagogiky, Pedagogická fakulta, UJAK v Prahe

Abstract:

The aim of this paper is to present the results of a research that aimed to map the current educational needs of educators in a children's home. Using a qualitative research design, we investigated how educators perceived the fulfillment of their educational needs. We found that they encountered demands in their profession for which they were not adequately prepared. We observed the greatest deficits in education on inclusion issues, addictive behaviour issues and also in ICT. Educators highlighted the key role of quality continuing education. Based on our results, it will be possible to improve the training and education of educators so that they can perform their demanding profession better.

Key words:

children's home, institutional education, educators, inclusion

Úvod

V oblasti edukace dětí a mladých dospělých žijících v dětských domovech je poněkud opomíjena problematika realizátorů edukačního procesu, samotných vychovatelů. Ale právě vychovatelé jsou důležitými nositeli cílů a obsahu výchovy (Bendl, 2015, s.12). Hlavním cílem tohoto příspěvku je představit výsledky kvalitativního výzkumu, který mapoval aktuální vzdělávací potřeby vychovatelů v dětském domově. Je evidentní, že prostředí českých dětských domovů v posledním desetiletí prošlo značnými změnami ve skladbě dětí a mladých dospělých. Výrazně se zvýšil podíl dětí a mladých dospělých vyžadujících podporu podloženou aktuálními poznatky speciální pedagogiky. Tyto změny kladou na výkon profese vychovatele nové nároky a požadavky. Presentovaný výzkum poukázal na několik oblastí vzdělávání a přípravy vychovatelů, které vykazují rezervy a volají po modifikaci. Příspěvek bude rozdělen do dvou oddílů. Nejprve popíšeme výzkumný design a zkoumané prostředí. Následně představíme významná zjištění a v závěru nabídneme doporučení pro zlepšení současné situace.

Metodický design výzkumu

Pracujeme s kvalitativním výzkumným designem, který se osvědčil v předchozích projektech (Daněk, 2021; 2022a). Kvalitativní výzkum je pro moderní inkluzivní paradigma významným přínosem (Lindsay, 2003; Willig, 2017). Autor působí ve zkoumaném prostředí jako vychovatel a metodik prevence, což umožňuje intenzivní kontakt s respondenty. Intenzivní kontakt se zkoumanou skupinou je důležitý (Creswell, 2009, s.270). Věříme, že pasivní výzkumník nemůže dosáhnout kvalitnějších výsledků nežli výzkumník aktivně zapojený do zkoumaného prostředí (Charmaz, 2006, s.5). Prvotní sběr informací probíhá za pomoci polostrukturovaných rozhovorů a zúčastněných pozorování. Získané informace následně zpracováváme metodami

zakotvené teorie a interpretativní fenomenologické analýzy. Tyto výzkumné metody jsou odborníky označovány jako velmi vhodné pro prostředí podobná našemu (Řiháček et al., 2013). Použitý design umožňuje interpretovat „žitou zkušenost“ (Alase, 2017, s.13). Důsledně využíváme princip triangulace. Triangulace je výzkumná metoda, kdy naše zjištění podrobujeme kritickému pohledu jiných výzkumných metod, nebo ostatních výzkumníků (Flick, 2009, s. 444).

Zkoumané prostředí, cílová skupina

Dětské domovy jsou důležitou součástí systému ústavní výchovy České republiky. Jejich primárním úkolem je edukace dětí a mladých dospělých, jejichž původní rodinná prostředí selhala. Výzkum proběhl v Dětském domově Klánovice, což je školské zařízení pro výkon ústavní výchovy. Ta je nařízena v okamžiku, že rodina dítěte není schopna zajistit adekvátní prostředí vhodné pro bezpečný rozvoj dítěte. V současnosti je kladen důraz na nařizování ústavní výchovy jako nejkrajnějšího opatření až po neúspěchu všech pokusů o sanaci původních rodin. Do dětského domova tedy přichází děti značně později. V současnosti převažují děti ve starším školním věku a mladiství. Dlouhodobý vliv původních patologických rodinných prostředí má za následek rozvoj celé řady potíží, se kterými musí děti bojovat. Například speciální vzdělávací potřeby, syndrom CAN, citová plochost, nízká aspirační úroveň, poruchy emocí a chování, stoupající výskyt psychiatrických diagnóz. Je zřejmé, že sociální znevýhodnění má výrazný dopad na dítě (Stárek, 2021).

V dětském domově pracuje pedagogický personál-vychovatelé. Vychovatel v dětském domově získává odbornou kvalifikaci „vysokoškolským studiem v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na speciální pedagogiku nebo sociální pedagogiku, nebo vyšším odborným vzděláním získaným ukončením akreditovaného vzdělávacího programu vyšší odborné školy v oboru vzdělání zaměřeném na speciální pedagogiku, popřípadě vzdělání stanoveným pro běžné vychovatele obohaceným vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na speciální pedagogiku“ (MŠMT, 2004, § 16, ods. 2). Dalšími podmínkami je bezúhonnost a úspěšně absolvované psychologické vyšetření.

Za poslední dvě desetiletí se změnila vzdělanostní struktura vychovatelů. V monografii Vocilky (1999) vidíme, že dříve v dětských domovech byli vysokoškoláci výjimkou, což dnes neplatí. Ve zkoumaném dětském domově nadpoloviční většina z 25 pedagogických pracovníků má vysokoškolské vzdělání. Další změny můžeme sledovat v genderovém složení. Ačkoli i dětské domovy bojují s přílišnou feminizací školství, v Dětském domově Klánovice se podařilo do vychovatelského týmu získat polovinu mužů. Jako ostatní oblasti školství mají i dětské domovy potíže s rostoucím věkem pedagogického sboru, ve zkoumaném prostředí je průměrný věk vychovatele 52 let.

Průběh výzkumu, významná zjištění

Navazujeme na realizovaný výzkum z roku 2022, jehož výsledky jsme prezentovali na mezinárodní konferenci „Vzdělávání dospělých 2022 – rovnováha v kontextu strategických změn“ (Daněk, 2022b). V tomto výzkumu jsme na základě získaných výsledků vydefinovali několik zásadních vzdělávacích potřeb vychovatele v dětském domově:

1. Potřeba inkluzivního přístupu
2. Potřeba přípravy pro 4.0 technickou revoluci
3. Potřeba mezioborového přístupu

4. Potřeba kontaktu s edukační realitou
5. Potřeba přípravy na změny paradigmatu
6. Potřeba wellbeingu

Při aktuálním výzkumu jsme pracovali s identickou skupinou respondentů. Během výzkumu jsme provedli rozhovory s 10 vychovateli, čtyřmi muži, šesti ženami. Nejmladšímu respondentovi bylo 35 let, nejstarší byl v důchodovém věku. Rozhovory jsme prováděli během standardního provozu Dětského domova Klánovice. Souběžně s rozhovory probíhala pozorování, sledovali jsme vychovatele při jejich běžných činnostech. Při pozorování i při rozhovorech byli účastníci výzkumu požádáni o informovaný souhlas, který udělili. Získané odpovědi a poznatky z pozorování jsme ihned po ukončení rozhovorů a pozorování zanesli do záznamových archů. Náš výzkum jsme ohraničili vyslovením následujících výzkumných otázek:

1. Které z výše uvedených potřeb vychovatelé vnímají jako nejvíc aktuální?
2. Je příprava pro výkon profese vychovatele odpovídající potřebám dětí v současných dětských domovech?

Podle názoru respondentů jsou současné požadavky na vědomosti vychovatele značně odlišné od znalostí, které získali během jejich studia. To bylo nejmarkantnější u starších vychovatelů. Ti poukazovali na skutečnost, že v některých případech se vzdělávali ještě za éry kolektivistického uchopení ústavní výchovy, které bylo standardním přístupem ještě do roku 1989. Velké mezery jsme zaznamenali v otázkách inkluzivního vzdělávání. Řada vychovatelů nebyla během svých studií s fenoménem inkluze seznámena. Inkluzivní přístup akceptuje individuální rozdíly mezi účastníky edukačního procesu, ale nedovoluje jejich stigmatizaci (Deppeler et al., 2015). Například potřeba používání inkluzivního jazyka (American Psychological Association, 2021, s.15), je pro mnohé zcela neznámá. Jazyk je nejen významným nástrojem sociální reprodukce (Jones, 2013, s. 176), ale může být chápán jako prevence sociálního vyloučení. Inkluzivní edukace je klíčovou prioritou českého školského systému (Stárek, 2022, s. 233).

Další označenou oblastí byl požadavek na všeobecné znalosti vychovatelů. Při studiu speciální pedagogiky je kladen důraz na oborové znalosti speciální pedagogiky. Metody pedagogické a penzum všeobecných znalostí jsou ponechány na vychovatelích. Vzdělání je pro mladé dospělé kriticky důležité. Výzkumy ukazují, že jedinci opouštějící institucionální prostředí mohou mít horší edukační kompetence oproti intaktní populaci (Gypen et al., 2022). Pakliže vychovatelé nemohou dětem v dětských domovech poskytnout adekvátní podporu při domácí přípravě, nelze očekávat, že děti a mladí dospělí budou schopni zvládnout nároky dnešní edukační reality. Při pozorování vychovatelů při doučování dětí jsme zaznamenali náznaky nejistoty, zejména při technických předmětech a při otázkách spojených s cizími jazyky.

Vychovatelé označili výrazné změny ve složení dětí a mladých dospělých, které můžeme sledovat v posledních letech. Stoupají nároky na jazykovou vybavenost, což může být závažný problém. Zejména u dětí a mladých dospělých přicházejících z arabského kulturního prostředí je minimálním požadavkem na vychovatele alespoň základní znalost angličtiny. S nároky na znalost cizích jazyků souvisí i znalost odlišných kultur. Kriticky jsme nuceni konstatovat, že oproti zemím vyspělých západoevropských demokracií je v oblasti multikulturního nazírání na společnost v tuzemských dětských domovech co dohánět. Zaznamenali jsme znepokojivě často nedostačující znalosti vychovatelů v otázkách odlišných náboženství a kulturních tradic. Tato oblast úzce souvisí s otázkou inkluzivní edukace.

Respondenti také deklarovali potřebu pravidelného proškolení v problematice látkových a nelátkových závislostí. Děti a mladí dospělí v dětských domovech jsou ohroženi rizikem zneužívání návykových látek, které je také závažným problémem mladých dospělých opouštějících institucionální prostředí (Csiernik et al., 2017). Nabídka nelegálních drog se na trhu neustále mění a neinformovaný vychovatel může snadno přehlédnout známky blížícího se adiktologického problému. Nelze opomenout současný gradující problém nelátkových závislostí, zejména na sociálních sítích a na virtuálním prostředí (Grajek, 2022).

Alarmující zjištění jsme zaznamenali v oblasti reflexe respondentů na jejich roli v edukačním procesu. V naprosté většině jasně deklarovali opakované negativní zkušenosti s ostatními profesemi zapojenými do edukačního procesu dětského domova. Tato prohlášení se potvrdila při výzkumných pozorováních. Měli jsme možnost být opakovaně při komunikaci vychovatelů s lékaři, s pedagogy základních a středních škol a se sociálními pracovníky. Respondentům bylo dáváno najevo, že jsou pouhými vychovateli a jejich status v sociální hierarchii je velice nízký. Například při vzájemné komunikaci vychovatel oslovoval protistranu „paní učitelko“, odpověď mu však nebylo „pane vychovateli“, ale pouhé jeho příjmení. Je tristní, že se stále můžeme setkat s názorem, že vychovatel má za úkol především dohlížet na úklid dětského domova a defacto pouze dozorovat svěřené děti. Stěží uvěřitelné jsou pak výpovědi respondentů našeho výzkumu, ve kterých popisují přímá odmítání spolupráce od pedagogů, lékařů a ostatních profesionálů, kteří by teoreticky měli všichni zastávat mezioborový přístup. K tomu přispívá skutečnost, že dětské domovy bývají médií často prezentovány negativně. V potaz je také třeba vzít i rozlišná resortní nazírání na otázku dětských domovů. Výsledkem je vzájemná rivalita zapojených subjektů, namísto tolik požadované spolupráce (Szafranek et al., 2022). Pokud se vychovatelé cítí společensky nedocenění, může to mít negativní dopad na jejich wellbeing (Perrot, 2022, s. 24). Nelze opomenout i riziko syndromu vyhoření, který může být iniciován právě pocitem nedocenění (Kebza & Šolcová, 2003). Z oslovených vychovatelů každý měl během své kariéry minimálně krátkodobou zkušenost s pocitem syndromu vyhoření.

Závěr a doporučení pro praxi

Hlavním cílem příspěvku bylo seznámit odbornou veřejnost s aktuálními vzdělávacími potřebami vychovatelů školského zařízení pro výkon ústavní výchovy. Je zcela evidentní, že kvalitní připravenost vychovatelů je velmi důležitá (Škoviera, 2022, s.59). Vychovatelé účastní našeho výzkumu označili oblasti, u kterých by uvítali důkladnější a intenzivnější přípravu. Jednalo se o vzdělání v otázkách inkluzivní problematiky, velké mezery spatřovali ve svých znalostech modelů závislostního chování a také v oblasti ICT, což nám poskytlo odpověď na první výzkumnou otázku. Ohledně úrovně přípravy vychovatelů je třeba konstatovat, že bude třeba flexibilněji reagovat na měnící se potřeby dětí a mladých dospělých. Společnost si musí uvědomit, že bez kvalitní přípravy vychovatelů nebude možné saturovat potřeby dětí a mladých dospělých, za které mají vychovatelé, potažmo společnost, odpovědnost. Musíme také zdůraznit otázku následné péče, do které by mohli být vychovatelé zapojeni. Pobyt v instituci typu dětského domova může být pro mladého dospělého stigmatem (Horn, 2020), které může zkomplikovat zapojení do intaktní společnosti.

A právě vychovatelé by mohli být klíčovým nástrojem prevence tohoto selhání. To však bude vyžadovat obohacení profesní přípravy o předměty odpovídající aktuálním potřebám vychovatelů, o prvky sociální práce a o akcent na mezioborový přístup. Také by byla vítaná výměna mezinárodních zkušeností. V současnosti pracujeme na zahájení mezinárodního projektu, do kterého by byla zapojena slovenská dětská centra

a české dětské domovy. Od tohoto projektu si slibujeme sdílení zkušeností, transfer funkčních metodických přístupů, a především navázání nových profesních kontaktů.

Vychovatelé by měli být motivováni k intenzivnímu vzdělávání nejen svými zaměstnavateli, společnostmi, ale především by jim měla být potřeba vzdělání zcela vlastní. K tomu jsou však potřeba adekvátní podmínky. Motivace ze strany zaměstnavatelů by mohla mít podobu významnějších platových rozdílů mezi vzdělávajícím se a nevzdělávajícím se vychovatelem. Jako další pobídka se nabízí větší dotace studijního volna. Také by bylo vhodné vychovatelům nabídnout přehlednou informační platformu, na které by byly umístěny informace o dostupných vzdělávacích programech a kurzech. K úvaze by mohlo být intenzivnější zapojení vysokých škol formou umožnění účasti vychovatelů při výuce aktuálně požadovaných předmětů.

Vychovatelé sociálně znevýhodněných dětí a mladých dospělých vykonávají náročnou profesi a je nezbytně nutné jim konečně přiznat odpovídající sociální status. Věříme, že posílením kvalitní profesní přípravy nastane zatraktivnění, a následně společenské uznání, této tolik potřebné profese.

PodĎakovanie

Tento článek je výstupem interního výzkumného projektu IGSO 7/2022 s názvem „Uplatnění mladých dospělých opouštějících dětský domov na současném trhu práce“ realizovaného v letech 2022 a 2023. Projekt byl financován z dotace na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace, kterou Univerzitě Jana Amose Komenského Praha poskytlo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

Literatúra

Alase, A. (2017). The Interpretative Phenomenological Analysis (IPA): A Guide to a Good Qualitative Research Approach. *International Journal of Education and Literacy Studies*, 5(2), 9. <https://doi.org/10.7575/aiac.ijels.v.5n.2p.9>

American Psychological Association. (2021). Inclusive language guidelines. <https://www.apa.org/about/apa/equitydiversity-inclusion/language-guidelines.pdf>

Bendl, S. (2015). Vychovatelství: Učebnice teoretických základů oboru (1st ed). Grada.

Creswell, J. W. (2009). Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches (3rd ed). Sage Publications.

Csiernik, R., et al. (2017). Substance Use of Homeless and Precariously Housed Youth in a Canadian Context. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 15(1), 1–15. <https://doi.org/10.1007/s11469-016-9656-4>

Daněk, A. (2021). Možnosti kvalitativního výzkumu pro speciální pedagogiku. *Juvenilia Paedagogica 2021: Aktuálne teoretické a výskumné otázky pedagogiky v konceptoch dizertačných prác doktorandov*. Trnava: Trnavská univerzita, s. 26-29. ISBN 978-80-568-0248-9.

Daněk, A. (2022a). Speciální hudební výchova – nové horizonty ve vzdělávání sociálně znevýhodněných žáků. *Studia Scientifica Facultatis Paedagogicae Universitas Catholica Ružomberok*, 21(4), 35–40. <https://doi.org/10.54937/ssf.2022.21.4.35-40>

Daněk, A. (2022b). Celoživotní vzdělávání vychovatelů v dětských domovech. Potřeba, závazek, povinnost. Příspěvek na konferenci. *Vzdělávání dospělých 2022 – rovnováha v kontextu strategických změn*. Praha: Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy ve spolupráci s Českou andragogickou společností.

Deppeler, J., et al. (2015). Inclusive pedagogy across the curriculum. Emerald.

- Flick, U. (2009). *An introduction to qualitative research* (4th ed). Sage Publications.
- Grajek, M., et al. (2022). Electronic forms of entertainment in the context of physical activity and addiction risk – a knowledge review. *Journal of Education, Health and Sport*, 12(6), 130–141. <https://doi.org/10.12775/JEHS.2022.12.06.013>
- Gypen, L., et al. (2022). The key role of education for Flemish care leavers. *Developmental Child Welfare*. <https://doi.org/10.1177/25161032221124330>
- Horn, J. P. (2020). 'That Piece of Paper is Your Golden Ticket': How Stigma and Connection Influence College Persistence among Students who are Care Leavers. *Child Welfare*, 97(6), 101–120. <https://www.jstor.org/stable/48626318>
- Charmaz, K. (2006). *Constructing grounded theory*. Sage Publications.
- Jones, P. E. (2013). Bernstein's 'codes' and the linguistics of 'deficit'. *Language and Education*, 27(2), 161–179. <https://doi.org/10.1080/09500782.2012.760587>
- Kebza, V., & Šolcová, I. (2003). Syndrom vyhoření: Informace pro lékaře, psychology a další zájemce o teoretické zdroje, diagnostické a intervenční možnosti tohoto syndromu (2nd ed). Státní zdravotní ústav.
- Lindsay, G. (2003). Inclusive education: A critical perspective. *British Journal of Special Education*, 30(1), 3–12. <https://doi.org/10.1111/1467-8527.00275>
- MŠMT, (2004). Zákon č. 563/2004 Sb. Zákon o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů.
- Perrott, A. (2022). Improving Wellbeing Through a Modern, Integrated Experience. *He Rourou*, 2(1), 24–45. <https://doi.org/10.54474/herourou.v2i1.7145>
- Řiháček, T., Čermák, I., & Hytych, R. (2013). *Kvalitativní analýza textů: Čtyři přístupy* (1st ed). Masarykova univerzita.
- Stárek, L. (2021). Social disadvantage from the perspective of a teacher in preschool education. *Perspectives of Science and Education*, 49(1), 338–356. <https://doi.org/10.32744/pse.2021.1.24>
- Stárek, L. (2022). Inclusion as a Tool for Educational strategies in the Czech Republic Focused On People With An Intellectual Disability. *Pedagogika-Pedagogy*, 233–246. <https://doi.org/10.53656/ped2022-2.06>
- Szafranek, M., et al. (2022). Child protection system—Just think differently?: Critical analysis of selected models (1st ed). Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego.
- Škoviera, A. (2022). *Vychovatelství a výchova*. Univerzita Pardubice.
- Vocilka, M. (1999). Dětské domovy v České republice: (charakteristika jednotlivých dětských domovů). Aula.
- Willig, C. (2017). *The Sage handbook of qualitative research in psychology*, (2nd edition). SAGE Inc.

Adresa autora

PhDr. Alois Daněk, Ph.D.

Katedra speciální pedagogiky, Pedagogická fakulta, UJAK v Prahe

Roháčova 1148/63, 130 00 Praha

danek.alois@ujak.cz

Edukácia

Vedecko - odborný časopis

Vydavateľ: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach
Ročník 6, číslo 1, 2023. ISSN 1339-8725
DOI: <https://doi.org/10.33542/EDU2023-1-0>

Profil časopisu Edukácia

Vedecko-odborný recenzovaný časopis *Edukácia* je zameraný na problematiku vzdelávania a výchovy v oblasti základného, stredného a vysokého školstva. Zreť kladie na súčasný stav a perspektívy edukačnej praxe, aktuálne aspekty pregraduálnej prípravy učiteľov, sociálnej pedagogiky, špeciálnej pedagogiky, ako aj pedagogické a psychologické aspekty výchovy v základných výchovných inštitúciách z pohľadu širokej pedagogickej verejnosti. Je určený vedeckým pracovníkom, mladým vysokoškolským učiteľom, doktorandom, ako aj odborným a pedagogickým pracovníkom s cieľom prezentovať trendy v edukácii a vyvolať diskusiu k aktuálnym otázkam prezentovaných oblastí výchovy a vzdelávania.

Ciele vedecko-odborného časopisu Edukácia

- prezentovať súčasné postavenie a funkciu pedagóga v edukačnej praxi a jeho perspektívy,
- prezentovať aktuálne otázky vzdelávania a výchovy z pohľadu učiteľov, sociálnych pedagógov, špeciálnych pedagógov a psychológov,
- prezentovať inovácie v edukačnej praxi; analyzovať stav a problémy prepájania teórie a praxe výchovy a vzdelávania vo vzťahu k moderným vyučovacím koncepciám,
- prezentovať aktuálne trendy v pregraduálnej príprave pedagógov,
- prezentovať výsledky empirických výskumov z oblasti pedagogiky, sociálnej pedagogiky, špeciálnej pedagogiky a psychológie v prostredí rodiny, školy a mimoškolských výchovných inštitúcií.

ISSN 1339-8725

DOI: <https://doi.org/10.33542/EDU2023-1-0>

Periodicita: dvakrát ročne v elektronickej podobe

Evidečné číslo: EV222/23/EPP

Výkonný redaktor

Doc. PaedDr. Renáta OROSOVÁ, PhD.

Filozofická fakulta, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, Košice, Slovensko

Redakčná rada

Prof. PhDr. Ingrid EMMEROVÁ, PhD.

Pedagogická fakulta, Katolícka univerzita, Ružomberok, Slovensko

Prof. PaedDr. Jarmila HONZÍKOVÁ, Ph.D.

Fakulta pedagogická, Západočeská univerzita, Plzeň, Česko

OBSAH

Bernátová, G.: CVIČNÝ UČITEĽ V POZÍCII MENTORA	7
Burcl, P.: MODERNITA UČITEĽA ZÁKLADNEJ A STREDNEJ ŠKOLY V SLOVENSKOM VZDELÁVACOM SYSTÉME	12
Daněk, A.: NAPLŇOVÁNÍ VZDĚLÁVACÍCH POTŘEB VYCHOVATELŮ V SOUČASNÝCH DĚTSKÝCH DOMOVECH	18
Gejdošová, B. - Velmovská, K.: VPLYV SPÄTNEJ VÄZBY NA FORMULÁCIU VYUČOVACÍCH CIEĽOV BUDÚCICH UČITEĽOV FYZIKY	24
Némethová, V. - Ciceková, J.: ONLINE VZDELÁVANIE POČAS PANDÉMIE COVID-19 OČAMI ŽIAKOV GYMNÁZIÍ	34
Novocký, M. - Kollárová, S.: NOVÝ POHĽAD NA VÝCHOVNÉ ŠTÝLY VYCHOVÁVATEĽOV – KONŠTRUKTOVÁ VALIDÁCIA VÝSKUMNÉHO NÁSTROJA MAPUJÚCEHO ŠTÝLY EDUKAČNEJ PRÁCE VYCHOVÁVATEĽOV V ŠKOLSKÝCH KLUBOCH DETÍ	47
Ostradický, P. - Kostrub, D.: ODKRÝVANIE DIDAKTICKEJ REALITY UČITEĽOM – NEDELITEĽNOSŤ DIDAKTICKEJ TEÓRIE A PRAXE	63
Šuťáková, V. - Ištvan, I.: PRÍPRAVA A PROFESIJNÝ ROZVOJ UČITEĽOV DRUHOŠANCOVÉHO VZDELÁVANIA	72
Tóthová, M.: DÔVERA A STAROSTLIVOSŤ VO VZDELÁVACEJ PRAXI	83
Vangorová, M.: MENTORING – NETWORKINGOVÝ PROJEKT S ESENCIOU ĽUDSKOSTI	93
Verešová, M.: MOTIVÁCIA K VOĽBE UČITEĽSKÉHO POVOLANIA U UČITEĽOV V PREGRADUÁLNEJ PRÍPRAVE A V ŠKOLSKEJ PRAXI	101